

[Socialministeren.]

i overensstemmelse med ligningsudvalgets henstilling til finansministeren og mig arbejder med problemerne om tilpasning af skattereglerne og fradragsreglerne, således at pensionisterne kan undgå den såkaldte „skatteklemme“.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Fjerde næstformand (Morten Lange): Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 22. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om fremstilling og distribution af lægemidler [af Kurt Brauer m. fl.].

2) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om ny levnedsmiddellov [af Camre m. fl.].

3) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om en støttelovgivning for Bornholm [af Bertel Pedersen m. fl.].

4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om det lollandske digelag.

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om erhvervsmæssig udnyttelse af forekomster i jorden [af Vivike m. fl.].

Mødet hævet kl. 15.51.

90. møde.

Torsdag den 22. april kl. 13.

Første næstformand (Kaj Andresen): I skrivelse af dags dato meddeler økonomiministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om pristalsregulerede ydelser.

Udvalget til modtagelse af oplysninger angående arbejdet med rationalisering af statsadministrationen har afgivet betænkning over forslag til lov om statens byggevirksomhed m. v. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om pristalsregulerede ydelser.*

Den 17. marts 1971 forelagdes forslag til lov om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal. Forslaget havde tilknytning til det da indgåede lønforlig på det private arbejdsmarked og lønaftalen mellem staten og tjenestemændene.

I tilslutning til dette forslag fremsættes nærværende forslag om ændring af forskellige lovbestemmelser om pristalsregulerede ydelser. De nævnte lovbestemmelser, der særlig vedrører det sociale område, ændres ikke umiddelbart ved vedtagelsen af det før nævnte lovforslag om ændring af reguleringspristalsloven, men kræver selvstændige ændringer af udelukkende teknisk karakter.

Jeg skal henvide til de til lovforslaget knyttede bemærkninger.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om fremstilling og distribution af lægemidler [af Kurt Brauer m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXV) findes i tillæg A. sp. 2703, fremsættelsen i tidenden sp. 3977).

Forslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (H. C. Toft): Det forslag, der her foreligger, må jeg opfatte som et indlæg i en debat om de fremtidige medicinforsyningsproblemer, som vi længe har været opmærksom på.

Forslagsstillerne angiver selv, at deres forslag ikke foregiver at være en detaljeret anvisning på en fastlæggelse af medicinforsyningsstrukturen. Men det angiver med ret stor enkelthed hovedretningslinjerne for en løsning af særdeles vanskelige problemer. Jeg går ud fra, at forslagsstillerne har studeret den svenske strukturændring, som ikke er noget hovedkuldsværk, men gennemført på grundlag af en nøje udredning af alle problemerne omkring lægemiddelforsyningen. Denne udredning påbegyndtes allerede i 1963.

Jeg går også ud fra, at det er forslagsstillerne bekendt, at den del af deres forslag, som de selv betegner som den vigtigste, oprettelsen af en statslig engrosvirksomhed som den eneste formidlende, fandt man det ikke påkrævet at gennemføre i Sverige. Jeg er enig i, at den nuværende medicinforsyningsstruktur trænger til en nærmere undersøgelse; det bør overvejes, om den er tidsvarende, og hvilke ændringer der bør foretages. Som jeg flere gange har nævnt her i tinget, finder dette også sted, nemlig i det apotekerudvalg, der blev nedsat den 8. februar 1969. I dette udvalgs kommissorium indgår ud over overvejelserne om ændringer i de gældende regler for fremstilling, for ind- og udførsel, for forhandling, for udlevering og anvendelse af lægemidler mange andre ting og også spørgsmålet om ændringer i lægemiddelforsyningsstrukturen, herunder navnlig apotekervæsenets.

Også spørgsmålet om sygehusapoteker og sygehusvæsenets medicinforsyning overvejes i det pågældende udvalg.

Såvel opstilling af de materielle regler for lægemidler, herunder afgrænsning af de varer, en lovgivning om lægemidler skal gælde for, som strukturspørgsmålet er komplicerede problemer. Jeg kan oplyse, at apotekerlovsudvalget er i besiddelse af et særdeles stort materiale både fra Sverige og andre steder, og at dette materiale også indgår i udvalgets overvejelser.

Jeg finder ikke, at forslagsstillerne har

peget på noget akut behov for med øjeblikkelig virkning at ændre hele strukturen på lægemiddelforsyningsområdet, det kræver efter min opfattelse også et grundigt udvalgsarbejde. Derfor mener jeg, vi må afvente resultatet af apotekerudvalgets arbejde, og det giver os oven i købet mulighed for at følge, om den svenske ordning virker efter sin hensigt. Jeg går ud fra som givet, at forslagsstillerne har samme synspunkt som jeg, at det, det drejer sig om, er at skaffe forbrugerne lægemidler af højest mulig kvalitet til den billigst mulige pris, og det drejer sig ikke om at kvæle en lægemiddeleksport, som jo dog bringer mange millioner kroner til landet.

Niels Mørk: Det foreliggende forslag har mit partis allerstørste interesse, da det er på linje med de tanker, som vi igennem årene har haft og stadig har om det spørgsmål.

Allerede i 1953, altså længe før hr. Aksel Larsen opfandt SF, kom dette til udtryk ved behandlingen af det da foreliggende apotekerlovsforslag. Ud over at henvise til mine bemærkninger ved den lejlighed — det var i februar måned 1953, Rigsdagstidende sp. 1948-1958, Folketingets Forhandlinger — skal jeg også tillade mig at henvise til mit partis erhvervspolitiske program, hvori vi har trukket linjerne op for en aktiv apotekerordning. Det, som forslaget drejer sig om, og det, som forbrugerne ønsker, er jo billigere priser på medicin. Om fremstillingen og distributionen af lægemidler ordnes på den ene eller den anden måde, interesserer vel næppe befolkningen synderligt. Men til trods for at de danske sygekasser i 1970 er kommet op på at betale ca. 300 mill. kr. af befolkningens udgifter til medicin ordineret af læger, føler de, som rammes af sygdom, udgifterne til medicin som en tyngende byrde, selv om de i kraft af sygeforsikringen selv kun betaler 1/4 af disse.

Vi har 353 apoteker spredt ud over landet, som alle arbejder efter samme standardmønster. Dette arbejdsmønster er ikke fulgt med tiden og udviklingen, det hviler faktisk på et forældet grundlag, fordi langt den største del af de lægemidler, der bruges i dag, ca. 80 pct., er fabriksfremstillede specialiteter, som ligger færdigpakket på apotekernes hylder. Det er lægemidler, som er fremstillet af medicinindustrien efter ratio-

[Niels Mørk.]

nelle metoder. Heraf følger, at det kun er en meget lille del, som fremstilles på apotekerne på grundlag af en individuel lægerecept. Derfor kan det ikke mere være nødvendigt med den meget kostbare fremstillingsmetode på hvert eneste apotek i landet.

Den nuværende struktur for apotekervæsenet er jo kendetegnet ved, at samtlige apoteker i mindre eller større udstrækning er indstillet på fabrikation af lægemidler, samtidig med at de varetager selve distributionen af lægemidler. En sådan ordning må være særdeles personalekrævende og urationel i forhold til apotekets hovedopgave, som jo er at stå for detailhandelen af lægemidler. En omlægning af strukturen synes mig derfor meget påkrævet, og en overgang til en central ledelse af detailhandelen gennem et offentligt organ tror jeg er vejen til billigere lægemidler.

I den forbindelse er det måske på sin plads at understrege, at det er ikke småbeløb, omsætningen på apotekerne andrager. I dag ligger omsætningen på omkring 700 mill. kr. årlig.

Selv om jeg i modsætning til forslagsstillerne tror, at de største og hurtigste resultater kan opnås i detailledet, vil det formentlig være hensigtsmæssigt at koordinere en omlægning af engrosleddet med en strukturændring i detailledet, som det, så vidt jeg er underrettet, allerede er sket i vort naboland Sverige.

Det vil nok for det offentlige være en meget vanskeliggere og langt mere kompliceret opgave at gå direkte ind i produktionen af lægemidler end at gå ind i detail- og engrosleddet. Her spiller patentrettighederne og forskningsarbejdet en stor rolle, også fordi produktionen er fordelt mellem danske og udenlandske fabrikker.

De danske fabrikker fremstiller i mange tilfælde de lægemidler, som vi ellers er nødsaget til at importere fra udlandet, og ofte til en billigere pris end de udenlandske fabrikker. Der spares herved fremmed valuta, og der indtjenes også en ikke ubetydelig valuta til landet gennem eksport. For tiden andrager eksporten ca. 500 mill. kr. årlig. Hertil kommer indtjeningen ved de danske patentrettigheder og fra de datterselskaber, som findes i udlandet. Så vidt jeg ved, er Danmark efter Schweiz det største medicin-

eksporterende land, hvis eksportbeløbet sættes i forhold til indbyggerantallet. Også af samfundsmæssige grunde er det af betydning at bevare danske medicinalfabrikker på danske hænder dels af hensyn til vor hjemlige produktion, dels af hensyn til priserne. De udenlandske fabrikker er med hensyn til priserne helt suveræne, medens vi dog har nogen, men ikke tilstrækkelig, kontrol med priserne herhjemme. Jeg mener, at disse forhold må undersøges meget nøje. Måske bør man afvente, hvilke resultater svenskerne kommer til. Den svenske stat har jo som bekendt overtaget en del af lægemiddelindustrien.

Jeg kan med disse bemærkninger tilsige vor støtte til forslaget videre behandling i et udvalg.

Poul Schlüter: Om det forslag til folketingsbeslutning, som hr. Kurt Brauer m. fl. har fremsat, tror jeg man kan sige, at det i bedste fald næppe vil føre til noget godt, men i værste fald kan være særdeles skadeligt både set ud fra et forbrugersynspunkt og set i forhold til industriens og eksportens muligheder.

Det er jo et uhyre kortfattet forslag, især når man tænker på, hvor stor betydning det ville kunne få, hvis det gennemførtes. Konsekvenserne er ikke særlig klart skildret. Bemærkningerne er usædvanlig ufuldstændige, og fremsættelsestalen er et mesterværk i lakonisme. Fremsættelsestalen henviser alene til forslaget og bemærkningerne, og så postulerer man, at forslaget og bemærkningerne taler for sig selv. Det tør man dog nok sætte et spørgsmåltegn ved. Det er en usædvanlig overlegenhed, synes jeg, i forhold til et forslag af så stor rækkevidde.

Jeg kan på min gruppes vegne sige, at vi har ingen sympati for de tanker, som er indeholdt i forslaget, men vi er da naturligvis rede til at se nærmere på det i et udvalg.

Der er tre hovedled i forslaget. Det første er, at man går ind for, at detailhandelen med lægemidler skal drives af offentlig myndighed, og at apotekerne overtages af staten. Så vidt jeg kan se, er der i forvejen lovregler, som giver mulighed for en meget nøje kontrol med hele det danske apotekervæsen, og skulle man på det ene eller andet område føle, at disse regler ikke længere er tidssvarende, kan man jo ændre dem. Hr.

[Poul Schlüter.]

Niels Mørk var inde på dette og gjorde gældende, at det nok ikke var rationelt længere, at apotekerne på en række områder selv producerer lægemidlerne. Det er naturligvis en ting, man skal følge med opmærksomhed, men skulle man mene, at der her trængtes til en ændring, er det i hvert fald en ændring, som let kan gennemføres, uden at man yder støtte til det vidtgående forslag, hr. Kurt Brauer har fremsat.

Det er jo en kendt sag, at der til stadighed og vistnok ganske særligt for øjeblikket føres forhandlinger med henblik på at nå frem til en yderligere rationalisering af handelen med lægemidler. Man kan nå det rigtige resultat på dette område ganske uden at gennemføre hr. Kurt Brauers tanker om en fuldstændig statsovertagelse af handelen med lægemidler.

Punkt 2 i forslaget, at man skulle oprette et statsselskab, som skulle overtage leveringen af alle lægemidler til apotekerne, er vi modstandere af på samme måde, som vi er modstandere af tanken om, at staten helt skulle varetage apotekervæsenet.

Så kommer jeg til det tredje punkt, og det er vel næsten det vigtigste. Det er forslaget om, at der skal tilvejebringes hjemmel for, at staten kan oprette eller overtage en virksomhed til produktion af lægemidler. Det er jo i virkeligheden en åbning for socialisering af hele eller dele af den danske medicinalindustri. Det er vi modstandere af. Vi tror ikke, at det vil være nyttigt for forbrugerne, og vi tror, det vil være særdeles skadeligt for den danske industris udviklings- og eksportmuligheder. Vi tror, at den meget betydelige eksport af danske medicinalvarer, som nu er oparbejdet, bedst øges, hvis der er tale om en privat medicinalindustri, og vi tror, at fremtidige forskningsmuligheder inden for medicinområdet fremmes bedst netop i kraft af, at vi sikrer, at en betydelig del af den samlede danske produktion kan gå til eksport. Vi tvivler på, at statsjede eller statsledede medicinalfabrikker på samme måde som de private ville kunne klare eksportopgaverne.

Men så kommer jeg til et argument, som måske nok er det vigtigste. Det er jo således på dette område, at der er en meget nær sammenhæng imellem den medicinske forsk-

ning og produktion og den almindelige kemiske. Jeg tror simpelt hen ikke, der findes nogen dansk medicinalfabrik, som udelukkende beskæftiger sig med medicinfremstilling. Det gælder med hensyn til forskningen, og det gælder med hensyn til produktionen. Hvis den danske stat skulle drive medicinalfabrikker, måtte det derfor forudsætte, at den også drev anden kemisk virksomhed, og en gennemførelse af hr. Kurt Brauers forslag ville derfor have meget vidtgående konsekvenser. Jeg vil da heller ikke tro, at det vil kunne gennemføres her i salen, i alle tilfælde ikke med hensyn til punkt 3.

Vi er altså ikke tilhængere af grundtankerne i forslaget, men vi vil gerne deltage i en udvalgsbehandling også med henblik på at modtage yderligere oplysninger om det udvalgsarbejde, der, som indenrigsministeren i dag har redegjort for, pågår for tiden.

Jens Frandsen: Der er før givet udtryk for her i folketinget, at man har interesse i en revision af apotekervæsenets forhold, og i den betænkning, der blev afgivet den 25. november 1970 vedrørende et lovforslag om ændring af apotekerloven, henstillede lønningssudvalget til ministeren, at arbejdet hermed fremskyndedes.

Ministeren har allerede nævnt de ting, der forhandles om og overvejes i kommissionen, og jeg må da give ham fuldstændig ret i, at det ikke ville være rimeligt eller rigtigt at folketinget nu at vedtage et forslag om apotekervæsenets forhold. Vi må naturligvis afvente resultatet af det arbejde, der foregår i kommissionen om disse meget indviklede forhold. Jeg må måske føje til, at venstres tanker om den revision, der må komme, ikke akkurat vil gå i den retning, som der gives udtryk for i det forslag, SF har fremsat. En statsovertagelse af apoteker med alt, hvad dertil hører: fremstilling, distribution osv., er ikke den vej, vi ønsker at gå i denne lovgivning. Det, vi er interesseret i, er naturligvis en høj kvalitet og en billig fremstilling, distribution osv. Derom er der ikke nogen som helst tvivl, men jeg tror ikke på, at det nås ad den vej, som forslagsstillerne forestiller sig.

Jeg skal indskrænke mig til disse bemærkninger i dag og sige, at vi naturligvis gerne vil modtage de oplysninger, som eventuelt

[Jens Frandsen.]

kan tilgå udvalget, men forslaget har, som det er udformet her, absolut ikke venstres sympati.

Valbak: Det er vist ikke ramt helt forkert, når jeg siger, at udgifterne her i landet til apotekeryarer er ved at runde 1 milliard kr. om året. Så vidt jeg er orienteret, er det også sådan, at forbruget i de senere år er steget med omkring 10 pct. også på årsbasis. De store og stadig stigende udgifter gjorde naturligvis ikke så ondt, hvis det var sundhed, vi på den måde gik og fyldte os med, men det er jo desværre langtfra sådan — altid da. Hvorom alting er, allerede disse tal siger en del om emnekredsens samfundsmæssige betydning.

Det er da også mit indtryk, at ikke blot brede politiske kredse — det har jo allerede vist sig i dag — men også andre interesse-rede kredse er stærkt optaget af problemerne omkring den farmaceutiske service og dens organisation, ikke mindst efter apotekerlovudvalgets nedsættelse for nu 2 år siden. Et eksempel — kan jeg nævne — er den optagethed af problemerne, som man i stærkt stigende grad kan registrere inden for fagets egne udøvere. I eftersommeren i år arrangerer således apotekere og farmaceuter i fællesskab et flerdagesstævne. Der sigtes, så vidt jeg er orienteret, mod en fordomsfri drøftelse omkring emnet „Samfundets krav til en tidssvarende ordning af lægemiddelvæsenet og dets organisation“. Man kan se af de papirer, som er udsendt, at også spørgsmålet om apotekernes rette status i fremtiden — offentlig eller privat — tages op. I stævnet har arrangørerne sikret sig konfrontation, ikke bare fagets udøvere imellem de forskellige personalegrupper, men også sagkyndige udefra, forbrugere og politikere. Dette var et eksempel blandt flere på den interesse for en bredere debat, som vel nok 1969-udvalgets nedsættelse og dets arbejde har forstærket.

Drøftelser som dem, jeg lige har refereret, kan være nyttige selvfølgelig, for herigen-

nem kan der jo tilflyde 1969-udvalget gode impulser. Det er muligt — og jeg skønner det i øvrigt selv sandsynligt — at vi kan organisere vores lægemiddelforsyning her i landet bedre og også billigere, end vi gør det i dag, men jo tættere man kommer på områdets komplicerede problematik, jo mere forsigtig bør man nok efter min mening være med at stille facit op, inden man har det nødvendige grundlag at beslutte på.

1969-udvalgets kommissorium giver berettiget forventning om, at betænkningen til sin tid vil give os det fornødne grundlag for holdbare beslutninger.

Hr. Kurt Brauer bør efter min mening med andre ord væbne sig med det, man sine steder kalder revolutionær tålmodighed. I et eventuelt udvalg kan vi jo prøve at få noget at vide om, hvor langt 1969-udvalget er nået med sit arbejde, og hvor lang vejen til enden endnu skønnes at være.

Kjær Rasmussen: Inden for samfundets industri- og handelssektor har lægemidlerne i mange år indtaget en særstilling. Loven om apotekervæsenet er udtryk for det offentliges regulering af befolkningens adgang til at købe lægemidler. Industrialiseringen af lægemiddelfremstillingen har billiggjort en lang række nye lægemidler, ligesom en række lægemidler er blevet gjort almindeligt tilgængelige.

Tidligere fremstillede apotekerne selv, som det også før er sagt her i dag, i stor udstrækning de forskellige lægemidler, ofte efter detaljeret forskrift fra lægen gennem den såkaldte magistralformular, hedder det vist. Nu er over 80 pct. af den medicin, som sælges til befolkningen, fremstillet industrielt og sælges som de såkaldte medicinske specialiteter. De medicinske specialiteter er fabriksfremstillede, færdigpakkede lægemidler, som forhandles af apoteket, men uden at apoteket har ansvar for andet end at kontrollere etikettens overensstemmelse med receptens ønske. De medicinske specialiteter omfatter praktisk talt alle de nye effektive lægemidler, som tilsammen udgør de

[Kjær Rasmussen.]

store fremskridt, lægekunsten har gjort i de sidste årtier.

I 1968 var samfundets udgifter i omtrentlige tal til apotekerverer 550 mill. kr., hvoraf 400 mill. kr. var udskrevet på recept. Det svarer til ca. 0,6 pct. af bruttonationalproduktet eller ca. 1 pct. af privatkonsumet. Der ekspederedes 30 millioner recepter med en gennemsnitspris på 14 kr. 68 pct. af de udstedte recepter udgjordes af medicinske specialiteter, og beregnet som en prismæssig andel udgør de 82 pct. af det samlede beløb for receptordinerede lægemidler.

De medicinske specialiteter er derfor den afgørende lægemiddelgruppe, og denne gruppe ligger helt i hænderne på medicinalindustrien; apotekerne har intet med disse at gøre, bortset fra altså at de udleverer dem mod en given avance.

I almindelighed refunderer det offentlige gennem sygekasserne og statens medicinaltilskud 75 pct. af apotekerprisen. Dette svarer til en årlig udgift på 400 mill. kr., som jeg nævnte det før, hvortil så må lægges udgifterne til hospitalernes og institutionernes medicin, som betales fuldt ud af det offentlige. Det kan derfor anslås, at op imod 1 milliard kr. hvert eneste år overføres til medicinalindustrien fra de offentlige kasser, og dette uden at offentlighedens repræsentanter har en redelig mulighed for at kontrollere priserne, for disse fastsættes ensidigt af medicinalindustrien. Den danske medicinalindustri er forholdsvis ung, men den er allerede en af samfundets mest profitable. Der er mange medicinalindustriforetagender, og de ligger i en indbyrdes gold og skadelig kamp om overlevelse. Denne kamp firmaerne imellem medfører, at de enkelte lægemidler udbydes under et virvar af forskellige navne og former. De enkelte firmaer driver en til grænserne gående fordrejet reklame, hvor lige-gyldige forskelle pustes op, og hvor reelle forskelle bevidst tilsløres, hvor det findes hensigtsmæssigt af hensyn til afsætningen. Herved spredes en stigende forvirring blandt såvel læger som sygeplejersker og patienter. En fuldstændig meningsløs og farlig forvirring, som kun er begrundet i medicinalfirmaernes indbyrdes konkurrence.

VS' målsætning på medicinalvareområdet er offentlig produktion, offentlig produktudvikling, offentlig distribution og endelig som

sidste punkt fri medicin. Derfor må man umiddelbart forlange en sammenslutning af alle medicinproducerende industrier i et enkelt selskab med fælles ledelse og fælles regnskab. Dette selskab bør gives koncession på medicin fremstilling og på medicinimport, ikke til forglemme, og samtidig forpligtelse til at afsætte en bestemt del af omsætningen til forskning, til udvikling af nye produkter og til kontrolundersøgelser af produkternes bivirkninger.

Det er skandaløst, at den danske medicinalindustri med sine enorme fortjenester og med sin milliardomsætning kun præsterer ét videnskabeligt arbejde på disputatsniveau med års mellemrum, mens det offentligt ejede statens seruminstitut hvert år præsterer 2-3 videnskabelige arbejder på disputatsniveau og har gjort dette i mange år på trods af, at seruminstitutets årsomsætning kun beløber sig til en ussel brøkdel af den private medicinalindustri's årsoverskud.

Vi har forstået forslagsstillerne derhen, at de gerne ville lægge op til en bredere debat om disse problemer, og vi kan da fuldstændig dele ønsket om, at en sådan debat virkelig kommer i gang ude omkring. Det er på tide, at det offentlige får hånd i hanke med lægemidlerne lige fra forskningsstadium og til distributionsstadium. Vi er overbevist om, at det offentlige ville kunne spare adskillige snese millioner kroner årligt, dersom den private profitinteresse blev koblet ud, og dersom forskningen, produktionen og distributionen herefter blev koordineret i et offentligt ejet selskab. Og endelig: under en sådan ordning vil vort forslag om fri medicin ikke være spor utopisk eller uigennemførligt. Det er det vel nok nu, fordi de private medicinselskaber konkurrerer vildt og inderligt, hvilket så igen medfører et enormt ressourcspild, som det offentlige er med til at betale over priserne, og fordi de private selskaber beregner sig høje avancer, som også må betales af det offentlige plus altså forbrugerne.

Til slut en bemærkning om narkotika-problemet i forbindelse med alt dette her. Når jeg nævner narkotika-problemet, skal det her siges, at jeg ikke tænker på de narkomaner, man snakker vældig meget om, nemlig den lille gruppe unge mennesker. Nej, jeg tænker på den store gruppe af anonyme

[Kjær Rasmussen.]

narkomaner, de såkaldte pillemisbrugere. For os er der ingen som helst tvivl om, at den struktur, vi har for øjeblikket inden for det område, vi taler om her i dag, i høj grad fremmer pillemisbruget på grund af modsætningen mellem de private profitinteresser på den ene side og sundhedsinteresserne på den anden side. Det kunne da være en anden grund til, at denne sektor her hurtigst muligt rensedes for private profitinteresser.

Hanne Reintoft: I de indledende bemærkninger til forslaget om fremstilling og distribution af lægemidler skriver forslagsstillerne, at meningen slet ikke er at anvise, hvordan strukturen skal være inden for medicinforsyningen, men at forslaget bare har til hensigt at give en anvisning på, hvilke hovedpunkter der bør indgå i en debat om medicinforsyning. I konsekvens af dette stilles der forslag om, at staten kan oprette eller overtage en virksomhed til produktion af lægemidler.

Internt set er forslaget selvfølgelig et udmærket oplæg til diskussion i lokale partiafdelinger eller „miniavisen“, da dets gennemførelse jo kun betyder, at problemet kommer til diskussion, hvis ellers nogen har lyst til at tage diskussionen op. Det er jo fuldstændig overflødigt at henstille til regeringen, at staten overtager Novofabrikken eller en anden fabrik, for det har regeringen jo i og for sig altid kunnet, hvis den havde vilje til at købe eller oprette en medicinalfabrik. Hidtil har regeringerne begrænset deres investeringer til en række fallitboer, så det er nok tvivlsomt, om regeringen selv tager initiativ, selv om vi vedtager, at den kan det, til at overtage en så givtig virksomhed som Novo eller tilsvarende.

Hvis der skulle have været noget ved dette forslag, burde det have været formulert således, at staten skal overtage apotekerne og de nuværende virksomheder til produktion af lægemidler. I Sverige har man allerede nationale apoteker, og som det nævnes i bemærkningerne til forslaget, er vore apotekers drift stærkt reguleret af lovbestemmelser. Mange apotekere har givet udtryk for, at apotekerne burde være offentlige. Fordelene ved at gøre dem offentlige begrænses imidlertid meget stærkt,

hvis lægemiddelproduktionen og engros-handelen fortsat overlades til private virksomheder. Det kan ikke være i overensstemmelse med de principper, man i hvert fald udtaler for den sociale politik her i landet, at der skal profiteres på folks sygdomme, og der profiteres endda groft.

Den kendsgerning, at sygehjælpen i fællesmarkedslandene i overvejende grad drives af private, og den meget liberale lægemiddellovgivning, som findes dér, giver sig udslag på mange måder. Jeg kan f. eks. nævne, at der findes mellem 20.000 og 30.000 forskellige lægepræparater i EEC, mens vi endnu kun har en tiendedel heraf i Danmark. Jeg kan nævne thalidomid-affæren som eksempel på, hvad en profitstyret lægemiddelproduktion kan betyde for en befolkning.

Der er ingen i dette land, som ikke er villig til at betale en meget høj pris for et præparat, der kan tænkes at virke helbredende, smertestillende eller forebyggende. Der findes ikke noget produkt, der er så let at sælge som medicin, og derfor er dels profithensyn, dels en ganske utilbørlig reklame og pengeforbrug til reklame udstedelige. Det store danske pilleforbrug — eller misbrug må vi vel hellere sige — er blot ét eksempel på de profitmuligheder, som ligger i fri handel med medicin og i fri produktion af medicin. De arme, overbebyrdede sygekasselæger bliver overdænget med en hel masse forskellige reklamer, og fordi de ikke har tid til at gå ind i patientens problem og virkelig gå ind i patientbehandlingen, er de selv med til at støtte dette alt for voldsomme pilleforbrug.

Kontrolmulighederne for at undgå ågerpriser på medicin er faktisk lig nul. Monopoltilsynet har tilladt, at der uanset prisstoppet kunne foretages prisforhøjelser for lægemidler, hvis råvarepriserne steg. Inden for produktionen af lægepræparater betyder effektivitetsudviklingen meget mere end ændringen i råvareprisen. En fastsat pris på de enkelte præparater behøver ikke at have relation til de faktiske produktionsomkostninger, da de faste udgifter til bygninger, inventar og maskiner, laboratorier, forskning, administration og andet ikke kan henføres til de enkelte ferietabletter eller andre præparater. Medicinfabrikkernes fortjeneste på medicin er overordentlig stor,

[Hanne Reintoft.]
og samfundets udnyttelse af forskningen hæmmes af de private virksomheders monopol på hele medicinframstillingen.

Hvis medicinalfabrikkerne blev gjort offentlige, kunne der langt bedre iværksættes en koordineret målforskning mellem videnskab, producent og de praktiserende læger til gavn for alle mennesker. Opdelingen af medicinproduktionen mellem private virksomheder kan ikke andet end medføre, at en række oplysninger om billigere og bedre produktionsmetoder tilbageholdes — der er jo også en meget stærk konkurrence mellem de forskellige medicinalfabrikker — og dermed fordyres og forringes medicinproduktionen til unødigt skade for befolkningen.

Vi mener, og det har vi ment i mange år, at det er absolut nødvendigt for hele befolkningens sundhed og for at skabe et socialt og økonomisk forsvarligt grundlag, at staten snarest muligt får pålagt — og ikke bare opfordres til — at overtage produktionen af lægemidler.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kurt Brauer): Jeg kan i det store og hele sige tak til ordførerne, det gælder også ordførerne fra de borgerlige partier. Jeg skal senere vende tilbage til, hvorfor jeg ønsker at takke netop disse ordførere.

Ministeren har jeg vel grund til at adressere en særlig tak til, fordi ministeren ligesom mit parti ønsker en gennemgribende analyse af strukturen for at få undersøgt, om strukturen er tidssvarende. Ministeren gør så opmærksom på, at der sidder et apotekerlovsudvalg, og at vi skal vente på det. Det er den sædvanlige snak, man møder fra regeringshold og anden side om, at der sidder et udvalg, og at man bør vente. Netop derfor er vort forslag også udformet sådan, at det er et forslag, der skulle være egnet til ligesom at „strukturere debatten“, for at bruge et moderne udtryk, være med til at præsentere de principielle grundlæggende synspunkter, som vi fra mit partis side mener bør indgå i debatten.

Samtlige ordførere har beskæftiget sig med de 3 væsentlige synspunkter og gjort det på en sådan måde, at jeg ikke tror, mit parti har taget fejl ved at præsentere netop disse synspunkter. Jeg tror, vi havde

ret i at trække disse ting frem. Det synes jeg ordførernes taler smagte af.

Særlig til hr. Niels Mørk vil jeg sige tak for den sympati, som strømmede forslaget i møde. Det er jeg glad for. Hr. Niels Mørk havde nogle bemærkninger om, at socialdemokratiet har de samme tanker og har haft dem, som hr. Niels Mørk sagde, længe før hr. Aksel Larsen opfandt SF. Jeg tror, hr. Aksel Larsen vil protestere imod den opfattelse, at han skulle være „opfinder“ af en socialistisk bevægelse. Det kan man ikke opfinde. Socialistiske bevægelser er noget, som starter sig selv.

Endvidere synes jeg, at jeg kunne for nemme en måske lidt slet dulgt antydning af, at der skulle være tale om plagiat, eller at vi skulle have været på rovdrift hos socialdemokraterne. Det kan man nemt sige fra socialdemokratisk side, man har sagt det før, og det skal såmænd nok blive gentaget i den kommende tid. Sagen er, at socialdemokraterne på et eller andet tidspunkt, da de blev bange for venstrestrømningerne her i landet, udtalte, at de agtede at forgylde samtlige rumpehuller i Danmark, og hver gang vi andre så kommer og foreslår, at et enkelt rumpehul skal forgyldes, ja, så kan socialdemokraterne sige: men det har vi sagt én gang, og så er dette et plagiat.

Jeg kan ikke lide den måde at argumentere på, og det glæder mig, at hr. Niels Mørk i modsætning til en af sine partifæller forleden i så begrænset omfang forfaldt til denne snak om, hvad der er blevet stjålet fra socialdemokratiet. Man kunne måske med god ret anbefale de socialdemokrater, som tænker i de baner, at tænke lidt dybere over, hvornår de selv kunne være mødt frem med de forslag, som de altså selv har opfundet. Altså: velkommen i rækken af mennesker, der mener, at der må gøres noget ganske alvorligt ved det. Tak for et godt socialdemokratisk indlæg om, at her har vi væsentlige problemer, som vi omgående bør tage fat på.

Ordføreren for det konservative folkeparti har givet det bedste stempel, som mit forslag kunne få: han har kaldt det socialistisk og har sagt, at det er skadeligt. Det glæder mig helt ind til marven, at de konservative opfatter mit forslag som skade-

[Kurt Brauer.]
 ligt. Når de gør det, er det en garanti for holdbarheden og rigtigheden af forslaget, så jeg siger tusind tak for den sønderlemmende afsky, som den konservative ordfører nærede over for vores forslag. Det er virkelig et blåt stempel på et sådant forslag, at man har lavet det så godt, at det kan blive heglet i den grad igennem.

Der er lovregler i forvejen, siger den konservative ordfører om punkt 1 i vores forslag om detailhandelen med lægemidler. Hertil er vores svar, vil jeg oplyse: ja men når der nu er lovregler i forvejen, der styrer og regulerer hele denne drift, et spind af lovregler, som er mere indviklet end noget edderkoppespind, og som griber ind i hver eneste mekanisme for alt, hvad der hedder detailhandel med lægemidler, var det så ikke nemmere at give helt los og erkende, at dette altså ikke er noget, der kan styres af private? Men intet borgerligt parti vil være med til at give los i dag. Man kan ikke give los på dette område, det skal styres af det offentlige. Det, der er i vejen med den nuværende styring, er, at den er indviklet og forvirrende og ikke engang grundig nok, så vi kan lige så godt tage skridtet fuldt ud. Det er såmænd ikke engang særlig socialistisk, dette her, det er bare en måde at organisere vort samfund bedre på, end det har været før, og det kan jeg altså ikke begribe at der kæmpes så voldsomt imod fra konservativt hold. Jeg tror, man her kæmper for en frihed, som ikke eksisterer, og som man ikke engang vil være med til konsekvent at gennemføre.

Punkt 2 er den konservative ordfører bare nærmest imod. Men ved punkt 3 kommer så adelsmærket på vort forslag, nemlig at punkt 3 er udtryk for en åbning for socialisering. Her er det, min tak er på sin plads. Jeg siger tak for rosen og skal ikke hæfte mig videre ved det konservative indlæg.

Jeg er også glad for venstres ordførers, hr. Jens Frandsens, indlæg, idet han siger, at venstres tanker ikke vil komme til at gå i SF's retning. Det er selvfølgelig også at betragte som et stempel på vort forslag, som ligesom godkender det i de bedre kredse her i landet.

Hr. Valbak kommer ind på noget meget centralt, synes jeg, når han taler om, at

der blandt fagets egne udøvere er ved at være utilfredshed. Det kunne måske være en spore for ministeren til at tale med 1968-udvalgets formand én gang til og sige til ham, at nu er det begyndt at haste, dette her. Jeg tror, vi skal passe på herinde somme tider at følge med i den offentlige debat. Jeg tror, at den offentlige debat, som er skabt om det, og den interesse, som hr. Valbak påpeger findes blandt fagets egne udøvere, er udtryk for en presset situation i faget. Man føler sig virkelig klemt inden for det fag, og man reagerer ved at arrangere stævner o. lign.

Hr. Valbak mener imidlertid, at jeg stiller facit for tidligt op og bør væbne mig med revolutionær tålmodighed. Min tålmodighed er enorm, når det drejer sig om de borgerlige partier. Jeg er måske lidt mindre tålmodig med hensyn til de partier, der er placeret i den rigtige side af salen, men det har altså også vist sig under behandlingen her, at jeg ikke har haft nogen særlig tålmodighed behov.

Hr. Kjær Rasmussen skal nemlig have tak for sit indlæg og for, skal vi sige indføringen i VS' målsætning på området, nemlig offentlig produktudvikling og fri medicin. Jeg synes, det er gode og væsentlige punkter, som man bør holde sig for øje. Det er også et videregående mål for os at ende med fri medicin og en totalt offentlig produktudvikling. Der er bare det ved det, at hvis vi skulle gå hen, inden vi rejser hjem, den 5. juni formodentlig, og have vedtaget et forslag om en totalt offentlig produktudvikling, ville vi støde imod, at mange af de medicinalfirmaer, som er etableret her i landet, og som vi jo så måtte nationalisere, har placeret væsentlige dele af deres produktion i udlandet og er baseret på et kontaktnet til udenlandske købere af medicinalvarer og i øvrigt også kemiske varer, som det er blevet påpeget. Man ville ikke uden videre kunne nationalisere deres viden om dette kontaktnet. Jeg er bange for, at hvis vi gjorde det, ville vi kun nationalisere et par fabriksbygninger med nogle maskiner. Man kan ikke nationalisere fra den ene dag til den anden hele produktudviklingsprocessen. Mange medicinalvarer er et resultat af årelang forskning på området, og den know-how, som det hedder med et modbydeligt udtryk, kan

[Kurt Brauer.]

ikke nationaliseres, for den sidder på inder-siden af hovedet hos nogle mennesker, som har et præcist billede om, hvor de vil hen, og hvor de vil ende. Det er det, vi så støder imod. Men jeg er helt enig i, at enhver udvikling på området bør styre henimod en egentlig offentlig overtagelse af produkt-udviklingen.

Med hensyn til de anonyme narkomaner vil jeg godt have lov at sige en virkelig hjertelig tak til hr. Kjær Rasmussen, fordi det blev påpeget. Hvor har talen om de anonyme narkomaner manglet i vores hjemlige narkodebat! Hvor har det været en flad diskussion og en ungdomsfjendsk diskussion, der er ført henholdsvis i pressen og her i tinget og andre steder! Jeg var desværre bortrejst, da man sidste gang havde stor narkodebat her i tinget, men jeg har læst referatet igennem, da jeg kom hjem, og jeg må sige, at den debat tjente ikke tinget til ære. Ord som hr. Kjær Rasmussens synes jeg er meget mere på deres plads, når talen er om narkomaner, og jeg tror, at hr. Kjær Rasmussen har fat på et overordentlig væsentligt problem.

Over for fru Hanne Reintoft er jeg lidt i nød, for som fru Hanne Reintoft startede, havde jeg umiddelbar lyst til at sige, at min eneste kommentar til hende var, at det hedder „minavisen“ og ikke „miniavisen“, og ellers ikke noget. Men efterhånden udviklede det sig alligevel til en tale om noget væsentligt, synes jeg, og jeg håber da meget at se både hr. Kjær Rasmussen og fru Hanne Reintoft i udvalget, som jeg forstår vil blive nedsat. Man kan jo få foretræde dér, man kan sende sine forslag og sine tanker dertil.

Medicin er let at sælge, sagde fru Hanne Reintoft. Men jeg efterlyser — jeg ved ikke, om det er faldet ud — konklusionen af, hvad fru Hanne Reintoft sagde om medicins letsælghed. Konsekvensen, at derfor bør kontrollen med dens anvendelse gøres nemmere, derfor bør medicin være gratis på længere sigt, sådan at kontrollen med, hvem der anvender medicinen, bliver koncentreret på de færrest mulige hænder, synes jeg manglede i fru Hanne Reintofts indlæg.

Jeg ser frem til et interessant udvalgs-

arbejde. Jeg synes, der er kommet en vældig masse tanker frem her i dag, som trænger til nøjere uddybning. Jeg glæder mig til at møde disse tanker igen og ved spørgsmål til ministeriet få uddybet de ting, som er rejst i forslaget, og som måtte være rejst i 1968-udvalget, som vi nu venter på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Kaj Andresen):

Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ny levnedsmiddellov [af Camre m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXVI) findes i tillæg A. sp. 2775, fremsættelsen i tidenden sp. 4146).

Forslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (H. C. Toft): Jeg vil gerne straks slå fast, at regeringen er helt enig i ønsket om, at vor levnedsmiddellovgivning skal være hensigtsmæssig og tidsvarende. Det er da også årsagen til, at det embedsmandsudvalg, som også nævnes af forslagsstillerne, blev nedsat for et års tid siden. Udvalget arbejder meget energisk med hele problemstillingen om en koordination og forenkling af levnedsmiddellovgivningen. Det forekommer mig derfor rigtigt at afvente resultatet af dette udvalgs arbejde i stedet for, som forslagsstillerne er inde på, mere eller mindre at kopiere den kommende svenske levnedsmiddellov. Det er i øvrigt en misforståelse, når forslagsstillerne oplyser, at den svenske lov er vedtaget og trådte i kraft den 1. april i år.